

Своєрідність творчості Чи Лі

Сучасна китайська письменниця Чи Лі (池莉) народилася в 1957 році. Свою першу повість «Пора молодості» («妙龄时光»), вона написала в 1979 році, але популярність і визнання прийшли до неї тільки після публікації повісті «Неспокійне життя» («烦恼人生») в «Літературі Шанхая» («上海文学» № 8, 1987р.). Із цього моменту читачі й критики почали виявляти живу цікавість до творчості Чи Лі.

С тих пір, як у 90-і роки Чи Лі була визнана критиками визначальною фігурою на літературній арені, значна кількість її творів не тільки публікувалися в авторитетних антологіях і журналах, але й одержали велику кількість літературних премій. Серед премійованих творів «Неспокійне життя», що в 1987-1988 роках одержала головну національну нагороду як краща повість. Розповідь «Нехай мрія увійде у твоє серце» («让梦穿越你的心») була відзначена в 1997 році першим призом імені Лу Сіня, повість «Подивися на дівчину Май» («看麦娘»), стала лауреатом літературної премії «Дацзя хунхэ вэньсюэцзян» («大家-红河文学奖»).

Крім численних публікацій і нагород, твори Чи Лі заслужили пильну увагу й значний інтерес з боку критиків. Протягом 15 років після виходу у світ «Неспокійного життя» у різних журналах було надруковано більше 100 статей, присвячених її творчості. Більшість із них стосовно творів Чи Лі носили схвальний характер. Прихильність критиків підтримувалася й любов'ю читачів. Тиражі «Зібрання творів Чи Лі» у 7 томах, збірника «Вибрані твори Чи Лі» й окремих творів видавалися десятками й сотнями тисяч екземплярів.

На думку китайських критиків, тематика творів Чи Лі досить різноманітна: історичні сюжети («Ти-ріка» («你是一条河»), «Навмисне вбивство» («预谋杀入»); сюжети з життя інтелігенції («Уночі троянда пишно зацвіла» («一夜盛开如玫瑰»); сюжети, присвячені жіночій тематиці («Зелені води» («绿水长流»)) та інші. Але незважаючи на те, що у творах Чи Лі перетинаються різні теми, у свідомості читачів і критиків ім'я письменниці Чи Лі нерозривно пов'язане з жителями провінційних міст. Своєрідність творчості Чи Лі полягає в тому, що в 80 - 90-і роки ХХ століття вона внесла вагомий вклад у міську художню літературу сучасного Китаю. Чэн Гуан говорив: «Чи Лі на сучасній літературній арені є найбільш відомим письменником, що описує у своїх творах міське життя. Чи Лі внесла значні й дуже важливі зміни в сучасну літературу, присвячену цій темі».

Дослідники творчості Чи Лі вважають, що твори «Рух» («来来往往»), «Неспокійне життя» («烦恼人生»), «Принадність життя» («生活秀»), «Ким ви себе вважаєте» («你认为你是谁»), «Жити добре за будь-якої погоди» («冷也好热也好活着就») та інші оповідання, в яких автор дуже яскраво й досить правдиво зображувала життя найбільш численного нижчого прошарку китайського міського суспільства, стали зразком цього жанру.

Багато оповідань Чи Лі присвячені сучасному місту, яке вона добре знає й відчуває. Світлі й темні сторони міського життя, турботи й хвилювання городян, вдачі й звичаї сучасного провінційного китайського міста оживають на сторінках її творів. Вона показує звичайну, середню людину в різних побутових ситуаціях. Письменниця не ідеалізує жителів міста, але й не засуджує: намагається показати їх такими, які вони є. Основне її письменницьке кредо - писати про повсякденне, звичайне, знайоме усім. Правдиве й живе оповідання про те, що пов'язане з людською природою, з національним характером - от у чому видатний зміст її творчості. Сама письменниця в передмові до 5-го тому «Зібрання творів Чи Лі», писала: «Я не створюю нічого нового. Моя уява не може перевершити саме життя. Існування на нашій землі істини, краси, добра є природним, просто протягом довгих років усе це покривала мирська суєта. Своєю творчістю я намагаюся змахнути пил життєвих хвилювань і дозволити пробитися променям прекрасного». Широка популярність творів Чи Лі, безсумнівно, сприймається з розумінням саме тим, що автор пише про повсякденне, зрозуміле і близьке найширшим масам читачів - робітникам, службовцям. Вона пише про них і для них. У своїх творах письменниця намагається повідати правдиві й цікаві історії про людей у найрізноманітніших життєвих ситуаціях і прибігає при цьому до самого доступного - розмовної мови.

Одним з найбільш яскравих зразків творчості Чи Лі, присвячених міській тематиці, є її розповідь «Жити добре за будь-якої погоди» («冷也好热也好活着就»), опублікована в «Сяшо лин» («小说林») в 1991 році. У цій розповіді Чи Лі описала літо в Ухані з його палючою спекою, яку важко винести. Вона ніби «сфотографувала» або відбила в дзеркалі 12 годин з життя уханьців. Не зневажаючи на деталі, вона наповнила свою розповідь яскравими подробицями, (наприклад, тієї, що через надмірно високу температуру вибухали термометри), тобто тим, що надає літературному твору реалістичність. Саме спостережливість, інтерес до дрібниць і подробиць, на думку китайського критика Ван Чуньліня, допомогло їй вдало передати атмосферу, що панувала в місті. Через нестерпну спеку жителі міста на ніч споруджували ліжка з бамбука прямо на вулиці. Потрібно сказати, що це дуже яскрава риса життя в Ухані. Але ця палюча спека не наклала занадто помітного відбитка на життя городян. Вони все так само, збираючись на вулицях, розмовляють, грають у мацзян і прогулюються. У розповіді відтворюється типове провінційне міське життя із численними подробицями, які роблять описуване пізнаваним. Чи Лі обрала форму розповіді, де автор зовсім не видний, де говорять персонажі та їхні голоси відтворюють і людські характери й події. Більша частина розповіді написана в діалогічній формі, зі старанністю магнітофонного запису відтворюючи розмови городян про погоду, новини, улюблені страви й допомагає нам поринути в атмосферу цього міста. Мова персонажів настільки проста, і здається, що зовсім не розповідь читаєш, а сприймаєш шматочок уханського життя. Автор вводить звороти й словосполучення повсякденної народної мови й навіть застосовує ненормативну лексику, що надає діалогам більш реалістичного відтінку. Герої розповіді зовсім не героїчні. Це прості жителі провінційного міста - продавець, водій автобуса, кухар, старі й молодь. Але вони говорять, діють, живуть на сторінках розповіді, і ми відчуваємо, як цей твір наповнений життям і населений живими людьми.

Рецензенти відзначають, що розповідь «Жити добре за будь-якої погоди» несе в собі густий міщанський колорит. На їхню думку, таке ставлення до життя відображає

свідомість більшості міського населення сучасного Китаю.

Природно, що той самий художній твір, той самий образ сприймається різними людьми по-різному. По-різному сприймається й творчість Чи Лі. Можна дорікнути її у фотографізмі, говорити про те, що її твори більше схожі на фотографію, ніж на портрет, зроблений талановитим професійним художником.

На думку деяких критиків, твори Чи Лі містять детальний опис повсякденного життя, але позбавлені широкосердечної глибини й не мають сили, що спонукує до міркувань. Разом з тим у статті «Повернення до сучасності» Ван Гань пише: «Чи Лі за ці кілька років стала письменницею, що заслуговує уваги. Якщо ранні твори Чи Лі, створені нею в 80-і роки, такі як «Неспокійне життя», «Не говори про любов» й інші являли собою лише реалістичний опис дійсності, то в останні роки її твори перейшли на більше вільний етап творчості. Її інтерес до сучасного життя вже не обмежується описом умов життя простого народу, тепер вона приділяє велику увагу широкосердечним хвилюванням і розмаїтості почуттів своїх героїв».

Я думаю, що заради справедливості, можна відзначити, що навіть «фотографічність» творів Чи Лі має чималу цінність для людей, які цікавляться Китаєм, і віддалених від нього тисячами кілометрів. Вони дають багатий матеріал для розуміння життя, побуту й вдач сучасного міського суспільства.

Крім того, читач - а саме він є найважливіший суддя творчості - вже по достоїнству оцінив створене Чи Лі, яка зуміла яскраво, просто й зримо відтворити китайське місто кінця ХХ століття.

Чи Лі

Жити добре за будь-якої погоди

Було приблизно 4 години по полудні. Роздягнений до пояса чоловік, що їхав на розбитому велосипеді, зупинився на розі вулиці перед дверима крамниці "Сяочукай". Не зіходячи з велосипеда, упершись ногою в землю, дістав купюру, що наскрізь промокла від поту і, зім'явши її в грудочку, влучно жбурнув на прилавок крамниці.

-Эй, Маоцзи, дай термометр.

Маоцзи весело відгукнувся і пішов за термометром. Ханьчжэнь, яка перераховувала в цей час гроші, запитала: "А хто там?"

- Поняття не маю, - відповів Маоцзи

- А як же тоді людина, яку ти не знаєш, назвала тебе Маоцзи?

- На вулиці Цзянхань усі знають, що мене кличуть Маоцзи.

- Ой-ой, так ти, виявляється, знаменитість!

- Так і є.

Ханьчжэнь відкрила рот, щоб відповісти, але, так і не придумавши, що сказати, знову його закрила. Вона повернула вентилятор так, щоб той дув їй в обличчя, і через тремтіння від потоку повітря її дивилася на вулицю. Маоцзи вийшов на вулицю, щоб вручити покупцеві термометр. Обоє вони, знаходячись під палючим сонцем, стікали потом. Раптом вони відстрибнули в різні сторони, а потім розсміялися: "От зараза!". Маоцзи сховався за іншим термометром і віддав його покупцеві.

- Що сталося? - запитала Ханьчжэнь, коли Маоцзи повернувся в крамницю. Однак той лише лукаво посміхався і підкидав гроші, виручені за термометр.

- Що сталося? - повторила Ханьчжэнь.

- А ти угадай?

- Ти хочеш мене змусити угадувати в таку жару!

- Зате так цікавіше. Умреш, але не угадаєш!
- Добре, тоді я умовлю Яньхуа не виходити за тебе заміж, тому що ти не чоловік.
- Чому це я не чоловік?! Добре, чорт із тобою, скажу. Градусник лопнув, а ртуть вибігла!

- Не може бути! - Ханьчжэнь широко розкрила очі від подиву.
- Не віриш? От так це було -БАХ!!! - і Маоцзи дуже реалістично зобразив вибух.
- Світ такий дивний! - сказала Ханьчжэнь.

Маоцзи глянув скося на Ханьчжэнь і, імітуючи інтонацію ведучої телепередачі "Чженьдаіцзун" сказав: "Світ такий дивний!". Обоє розреготалися, схопившись за животи.

Час, що залишився до кінця робочого дня, пролетів дуже швидко. Вони не дрімали, а з інтересом обговорювали всілякі цікаві теми.

Після роботи Маоцзи спочатку зібрався відправитися додому, але потім передумав і вирішив зайти до Яньхуа. Сьогодні нестерпна жара, треба б їй допомогти. Раз вже у них любов, то йому варто виявляти свою турботу про неї. Вийшовши з крамниці, Маоцзи покрокував уздовж по вулиці. Будинок

Яньхуа знаходився в трьох хвиликах ходьби. Це був старий будинок минулого покоління, на вигляд маленький, а усередині здається величезним, схожий на катакомби. Не відомо, скільки там жило родин. Відразу за вхідними дверима знаходилися вузькі дерев'яні сходи. Родина Яньхуа жила на другому поверсі. Вони займали дві кімнати: в одній жила Яньхуа, в іншій - її батьки. У цілому це було 15 квадратних метрів. А жити на уханьській¹ вулиці Цзянхань у таких умовах вважалося дуже навіть непогано. Тому Яньхуа була приваблива і своїм приданим. Маоцзи думав: «Хто ж може бути привабливіше за Яньхуа? і на зовнішність миловидна, і будинок є, і майстриня на всі руки, і гроші маються - адже, як ніяк, єдина дочка. Хто ж може бути привабливіший?». Говорячи іншими словами, Маоцзи вирішив усім цим скористатися.

Бабуся Ван, що жила на першому поверсі, сиділа біля сходів на маленькій табуретці і чистила соєві боби. Бабуся Ван, як годинник, рівно о 6 вечора сідала на це місце перебирати які-небудь овочі.

- Бабуся, спекотно сьогодні, - сказав Маоцзи.

- Спекотно, Маоцзи, - відповіла бабуся.

- Коли буде зовсім погано, випийте ці таблетки, - сказав Маоцзи, протягаючи їй пігулки.

- Та навіщо мені таблетки, у такому віці жити - тільки людям заважати, одне бажання - вмерти.

- Дивіться, такі слова ні до чого хорошого не приведуть.

Бабуся Ван узяла кілька сріблястих пігулок, поклала їх на язик й відчужено помітила: "Маоцзи, сьогодні Яньхуа працювала в ранкову зміну, так що ти дивися, обережніше".

У бабусі не було потреби попереджати Маоцзи, він прекрасно знав, що на нього чекає. Яньхуа працювала водієм автобуса. Ранкова зміна починалася о четвертій годині ранку. Це був самий поганий рейс, до початку зміни ніяк не вдавалося виспатися. І щоразу, коли Яньхуа працювала в цю зміну, усю свою злість вона зривала на Маоцзи. От чому сьогодні він спершу і збирався піти до себе додому.

Яньхуа на кухні мила овочі. Вона була одягнена в майку чоловічого фасону і штани з квітчастої тканини. Її одяг на спині, включаючи пояс штанів, був наскрізь мокрий від поту і прилип до тіла. Кухня була в спільному користуванні декількох родин і там

знаходилося ще декілька жінок, зайнятих готуванням їжі. Усі вони, звичайно ж, спітніли нітрохи не менше, ніж Яньхуа .

- Прямо не кухня, а плавальний басейн, - подумав Маоцзи.
- Що, сестриці, жарко?! - співчутливо вимовив він.
- Спасибі на доброму слові, - відповіли жінки.
- Яньхуа !- звернувся Маоцзи .

Але та продовжувала хлюпатися у воді, миючи овочі, і не звертала на нього ніякої уваги. Маоцзи жестом попросив жінок про допомогу, і ті відразу втрутилися: " От уперте дівчисько, у неї таке щастя, а вона не цінує!"

- Так - так!- підтвердив Маоцзи .

Яньхуа змахнула рукою з обличчя крапельки поту: " А ти, взагалі, по якій справі прийшов? Казав же , що в тебе мати хворіє. Що ж вона так швидко видужала?"

- Просто сьогодні дещо відбулося, і я спеціально прийшов, щоб тобі розповісти.
- А що відбулося? Що трапилось? - зашебетали жінки.
- Я сьогодні продав один термометр, виніс його на вулицю, щоб віддати покупцеві. І як тільки сонце на нього засвітило, так відразу - БАХ! - термометр вибухнув, і ртуть вибігла.

- Ти дивися, яка жара в Ухані! - заголосили жінки, - Чортова жара! Скільки ж це градусів було?!

- Так ти просто хвастаєшся! - сказала Яньхуа .
- Це я хвастаю? Це я хвалько?
- А ти хочеш сказати, що не хвалько? Та з десяти чоловіків, дев'ять - хвальки.
- Раз так, то нехай сестриці скажуть по справедливості.
- Ніякий Маоцзи не хвалько! - заступилися жінки - А ти, Яньхуа, не кривдь його дарма!

- Накинулися на мене, як об'єднана Армія восьми держав на Китай²! - не стримавши посмішки, сказала Яньхуа і вибігла з кухні.

Маоцзи зняв футболку і взявся мити овочі, потім різати, потім жарити. Робота кипить, піт котиться градом.

- Ну що, Маоцзи , боїшся свою майбутню дружину? - запитали жінки.
- А як не боятися! У сучасному суспільстві тенденція така - дружин своїх боятися. А якщо серйозно, то я її жалію. Дуже вже важко працювати в ранкову зміну.
- До чого ж гарний хлопець Маоцзи, - захоплюються жінки, - і турботливий, і працьовитий; на гроші не грає, по публічних будинках не ходить.
- А чому це ви вирішили, що я по публічних будинках не ходжу?
- От щеня! - розреготалися жінки і Маоцзи разом з ними.

Коли обід був готовий, повернувся батько Яньхуа. Це була літня людина із сивим волоссям і бровами, і своїм видом був схожий на божество довголіття. Він працював у міському ресторані майстром по готуванню доупі³. Після виходу на пенсію, не відпочивши жодного дня, знову повернувся на роботу з високим окладом. Говорять, що він, у свій час, був одним з кухарів, що готували доупі для самого Мао Цзедуна⁴. І не було такого сусіда, який би ним не захоплювався.

- Пан Сюй, ви повернулися! - хором вітали його всі, хто був на кухні.
- Повернувся-повернувся! Ох, і спекотно сьогодні!
- Дуже жарко.
- Маоцзи , ти упарився до смерті. Скоріше йди в кімнату, там вентилятор

включений.

- Яка різниця, вентилятор ганяє те ж саме гаряче повітря.

Яньхуа принесла прохолодну воду для умивання. На ній була одягнена чорна майка і коротка біла спідниця. Яньхуа виглядала чудово. Маоцзи кинув у її сторону схвальний вигук. Вона повернулася і зібралася пити, але пан Сюй зупинив її: " Яньхуа ! Допоможи Маоцзи з вечерею."

У цей час сонце, не поспішаючи, сідало за дахи будинків на західній стороні вулиці. Останні яскраво-червоні відблиски сонця усе ще яскраво світили в очі. Поливальні машини проїхали по вулицях, і відразу над дорогою піднявся білий туман. Ще не наступили сутінки, а вітерець, що дув удень, вже стих. От вона - ніч в Ухані!

Яньхуа винесла два цебра води і вилила їх на дорогу перед будинком. Від вологи дорога стала чорного кольору. Яньхуа, випрямивши спину, побачила, що багато хто вже витяг на вулицю бамбукові ліжка і крикнула: "Маоцзи!" Із другого поверху донеслося: "Йду!" Але Маоцзи все не з'являвся. І повна обурення Яньхуа закричала ще голосніше: "Маоцзи!" Маоцзи, спускаючись, тяг бамбукове ліжко.

- Чому так довго! Усі місця вже зайняли! - обурилася Яньхуа.

-А ти можеш не кричати? - відповів Маоцзи – Все одно в кожній родині є своє місце для ліжок. Усім треба спати! Потіснимось трошки – і помістимось.

Не заспокоївшись, але все-таки понизивши тон, Яньхуа сказала: "Все ти знаєш, все ти вмієш, інтереси сусідів враховуєш. Теж мені, мораліст!"

- Що є, то є ! - відповів Маоцзи .

Розмови Маоцзи і Яньхуа не заважали їм займатися справою. Вони розклали бамбукове ліжко і два шезлонги. З однієї сторони ліжка установили вентилятор, а з іншого боку - телевізор. Кілька засмаглих підлітків, бігаючи туди сюди, чіплялися за електропровід, що розгойдувався від цього в різні боки. Яньхуа прикрикнула на них.

- Це ж просто діти, - заступився Маоцзи .

У цей час спустився пан Сюй, обмахуючись віялом. Він уже викупався і вийшов з будинку одягнений у великі сині труси з тонкої тканини. Сівши в шезлонг, він став спостерігати за Маоцзи і Яньхуа, що було досить цікаво.

Посередині бамбукового ліжка поставили вечерю, яка складалася з чотирьох страв і супу. Меню сусідів не дуже відрізнялося, тому, що це були найулюблені уханьцями страви, характерні для цієї пори року. Перша стравка - це холодна закуска з червоного перцю і білого кореневища лотоса. Друга складалася з нежирного дрібно нарізаного м'яса, обсмаженого з зеленим бальзамним яблуком. Третя - це гостробрюшка⁵, спочатку обсмажена з двох боків до золотисто-жовтого кольору, а потім тушкована в соєвому соусі з цибулею та імбиром. Четверту страву склали дрібно нарізані свинячі вуха, варені в сої. Суп був рідким. Це бульйон з люффа⁶ і яєць з меленим кунжутом і кунжутною олією.

Яньхуа налила батькові й Маоцзи вина. Аромат вина і їжі наповнив усю вулицю. З усіх боків доносилися голоси сусідів: "Ну що, смачно, пан Сюй?"

- Приєднуйтеся, спробуйте, - відповідав він, показуючи паличками для їжі на свої страви.

- Ви так люб'язні! - говорили сусіди. Яньхуа з холодною посмішкою міркувала вголос: "Прямо нудно від них".

На протилежній стороні вулиці теж стояли ліжка. Дехто кричав відтіля на все горло: "Приємного апетиту, пан Сюй!".

- Приємного апетиту, - відповідав той.

Яньхуа увімкнула телевізор, саме звучав національний гімн. Усі люди, що розташувалися по обидва боки вулиці, приступили до їжі. Куди не глянь, скрізь можна побачити лише обличчя, які жували

Пан Сюй і Маоцзи їли з апетитом. Накинувши мокрі рушники на плечі, вони ретельно жували, ледь встигаючи витирати крапельки поту, що котилися. Яньхуа поклала собі маленьку чашку квасолевої каші, але не їла, а лише товкла її паличками, не виявляючи ніякого інтересу до їжі.

- Яньхуа, ну хіба не добру я приготував сьогоднішню вечерю? - запитав Маоцзи.

- Ти і сам знаєш, що добру.

- А ви що скажете, дядечко Сюй?

- Дуже смачно! Молодець, Маоцзи.

- А в мене немає апетиту, - сказала Яньхуа, - Як взагалі в таку жару можна що-небудь їсти?

- Це тому, що ти не виспалась, - сказав Маоцзи, - Дуже важко працювати в першу зміну. Тому я й не пішов сьогодні додому, а прийшов приготувати тобі вечерю.

Пан Сюй весело посміхнувся. А Яньхуа заперечила: "Що ти хитриш?! Говорив же, що прийшов про градусник розповісти".

Маоцзи вдарив себе по стегну. Як це він забув розповісти про сьогоднішню новину майбутньому тестю!

- Дядечко Сюй, сьогодні відбулося дещо дивне. На вулиці вибухнув термометр, і зі скляної трубочки вибігла ртуть.

- Пан Сюй, нахиливши голову, надовго задумався, а потім раптово вимовив: "Маоцзи, а на скільки градусів розрахований термометр?"

- Найвища позначка - 42 градуси за Цельсієм.

- От чорт! Яка спека!

- Смертельна спека, не можу їсти, - сказала Яньхуа, відсуваючи чашку.

- Дуже жарко, але їсти все одно треба, - заперечив Маоцзи.

- Не хочу.

- Не повечеряєш, увечері будеш голодна.

- Тут від голоду ще ніхто не вмер. Уночі по усій вулиці продають закуски.

- Добре, тоді годин о 12-й сходимо перекусити.

- А з ким ти збираєшся піти? Я з тобою не піду. Я вже з іншими домовилася.

- З ким це ти домовилася?!

- А ти що, поліцейський? Що ти за мною стежиш?

- Маоцзи, не звертай на неї уваги - втрутився пан Сюй. - Вона немов перцю об'їлася, фиркає на всіх. Зовсім не така, якою повинна бути дівчина.

- І якою ж повинна бути дівчина? - поцікавилася Яньхуа.

- Дівчина повинна бути ніжною, м'якою, спокійною і лагідною.

- Це так було в старому суспільстві, а зараз інші часи.

- Дядечко Сюй, і як же у вашій родині з нею справляються? - запитав Маоцзи.

- А на неї просто ніхто не звертає уваги.

Двоє чоловіків підійшли дивитися телевізор. Яньхуа, щось фиркнувши собі під ніс, повернулася і сіла обличчям до вулиці. У її очах відображалися різні, безупинно мінливі почуття.

Перехожих стало небагато менше, але це зовсім не означає, що вони зникли. У міських районах Уханя на кожен квадратний кілометр приходиться біля чотирьох тисяч

людей, а вулиця Цзянхань - це місце, де ведеться найбільш жвава торгівля, тому на вулиці зазвичай було велике скупчення машин і пішоходів. Щодня з настанням сутінок уздовж вулиць з'являлися ліжка з бамбука, і транспорту доводилося тіснитися посередині між ними. В Ухані це аж ніяк не вважається незвичайним. Автобуси і велосипеди їдуть посередині вулиці, по обидва боки заставленої ліжками. Людей, що прибули з інших місць, вражає таке видовище. Довгі вулиці, заповнені тілами людей. От такий пейзаж в Ухані!

По телевізору почалися міжнародні новини. Маоцзи голосно крикнув: "Новини! Передають міжнародні новини". Після того як Ірак вторгся в Кувейт, Маоцзи добровільно взяв на себе відповідальність регулярно нагадувати всій вулиці дивитися міжнародні новини. Декілька чоловіків, прихопивши із собою тарілки з їжею, підійшли до телевізора.

Ірак уже прибрав до рук Кувейт і тепер хоче захопити Саудівську Аравію. Маоцзи обурився: "От чортовий Ірак! Усе йому мало!". Інші, важко зітхнувши, погодилися з Маоцзи. Хтось сказав: "Вони вносять розлад між нами, азіатськими країнами. Якщо зараз нічого не зробити, то потім може бути пізно". Пан Сюй відзначив: "Голова Мао говорив, що агресори в будь-якому випадку погано скінчать. А ви в це вірите?"

- Я вірю, - сказав Маоцзи, - Країни, у яких є гроші, обов'язково виступлять проти Іраку, і це треба зробити якомога швидше !

- Якщо ми виставимо свої війська, - висунули пропозицію чоловіки, - то й іноземну валюту заробимо, і населення зменшиться, і справедливість відстоїмо. Уб'ємо відразу двох зайців. Цікаво, чи думав про це секретар Цзян⁷?

- Як ви, сучасна молодь, можете так говорити?! - обурився пан Сюй.

- Дядечко Сюй, а як же нам ще говорити? Адже ми не так добре, як ви, озброєні ідеями Мао Цзедуна.

Пан Сюй знав, що це жарт, і добродушно посміхнувся.

Чортовий Ірак! Чортова нестерпна уханьська жара! Потім почалася реклама. Чортова реклама! Після реклами люди поступово почали розходитися.

Маоцзи відставив тарілку, а пан Сюй сказав: "Яньхуа, забери посуд".

- Я чекаю Ханьчжень.

- Ханьчжень? - здивувався Маоцзи – Ви, виявляється, здружилися, а мені нічого не говорите.

- А що ти за важлива персона така, що я повинна тобі усе говорити?

- Забери посуд! - повторив пан Сюй.

- Я сам заберу - сказав Маоцзи.

- Ні, Маоцзи, так не піде - зупинив його пан Сюй. У моїй родині ще є порядок. Я сказав Яньхуа забрати посуд!

Яньхуа неохоче встала, збрала посуд і палички. Маоцзи пішов разом з нею.

Побачивши, що Маоцзи з Яньхуа пішли в будинок, бабуся Ван та інші жінки звернулися до пана Сюй: "Ви правильно робите. У Яньхуа дратівливий і запальний характер. А Маоцзи дуже гарний. З будь-яким іншим Яньхуа б важко довелось".

- Та отож! - відповів Сюй - Іншого такого як Маоцзи зараз ніде і не знайти. Якщо Яньхуа розстанеться з Маоцзи, я її так випорю!

Яньхуа розраховувала, що Маоцзи допоможе їй вимити посуд, але він поставив каструлю і відразу зібрався іти.

- Маоцзи ! - затримала його Яньхуа

- Що тобі?

- Ну добре! Я ж тебе наскрізь бачу!

- Мені не подобатися вираз твого обличчя.
- А так? - сказала Яньхуа і посміхнулася.
- От це зовсім інша справа - Маоцзи міцно її обійняв.
- Занадто спекотно! - сказала Яньхуа.

І справді, у кімнаті було жарко, як у парильні: стіни, підлога, меблі, до чого не доторкнися - усе було розпечено. На той час, коли вони вийшли з будинку, в обох був легкий тепловий удар. Ханьчжень прийшла в половині дев'ятого. Яньхуа переодяглася і пішла разом з Ханьчжень, хіхікаючи, крикнучи Маоцзи "бай-бай!".

До цього часу всі будинки цілком спорожніли. Чоловіки, жінки, старі й діти уклалися спати на вулиці, яка була заставлена бамбуковими ліжками, і не видно було ні кінця, ні краю ліжкам. У цей же час почали збиратися компанії для різних розваг. Пан Сюй дістав мацзян⁸. Прийшов його новий знайомий Ван Чуши. Ван Чуши був уханьцем, але 30 років працював на трансокеанському судні, недавно вийшов на пенсію і повернувся додому. З ним пан Сюй обговорював уханьську кухню, до якої ставився дуже тремтливо. У них був ще один вірний співрозмовник - бабуся Ван. З нею пан Сюй часто і подовгу обговорював уханьські страви.

Одна з жінок запросила Маоцзи пограти в мацзян.

- Маоцзи, сходи пограй - сказав пан Сюй.
- Я не граю в мацзян.
- А чим ти займаєшся? - запитала жінка - Адже треба чимось займатися.
- Я побалакаю зі старими.
- Про що ж можна тріпатися? Ти що бовдур? Не чув, як люди говорять: з мільярда ста мільйонів китайців - 800 мільйонів грають в азартні ігри, ще 200 мільйонів - танцюють, а інші - бовдури.

- Бовдур, так бовдур. Зараз люди не бояться навішувати ярлики.

У цей час маленький синок цієї жінки, намагаючись залізти на ліжко, шльопнувся на землю і заридав. Чоловік жінки крикнув: " Ти що оглухла? Дитина впала!".

- От сучий син⁹, як же ти впав ?! - вилаялася жінка, піднімаючи дитину.
- Якщо твоя дитина сучий син, то хто ж тоді ти? - запитав її Маоцзи.
- Це вираз нічого не значить, так усі лаються - відповіла, посміхнувшись, жінка, - А ти не придурюйся, немов сам не уханець, - додала вона і шльопнула Маоцзи .

Маоцзи взяв малятко і посадив на ліжко. Батько дитини простягнув Маоцзи сигарету.

- Пан Ван, я розповім новину, що вас, напевно, здивує, - згадав Маоцзи .
 - Що за новина? - поцікавився чоловік.
 - Це трапилося сьогодні о 4 годині дня. Один термометр із нашого магазину пробув на сонці лише дві хвилини і вибухнув.
 - Що, серйозно?! - підняв брови чоловік .
- Маоцзи був задоволений. Він з гордістю видихнув кільця диму.
- Оце спека! - сказав чоловік. - Чи варто взагалі жити при такій жарі?!.
 - А ми і не живемо !- посміхнувся Маоцзи .

Попереду почувся голос : "Маоцзи , йди сюди!". Маоцзи пішов уперед, там стовпилися люди, вони розмовляли і дивилися телевізор. Маоцзи підійшов, виключив телевізор і з усією своєю емоційністю розповів сьогоднішню подію з термометром. Усіх ця новина схвилювала. Хтось радив написати про це статтю у вечірній випуск Уханьської газети. Хтось пропонував по прямій телефонній лінії подзвонити мерові й обуритися, що

він змушує народ ходити на роботу в таку жару. Хтось припустив, що метеорологічна обсерваторія хитрить і спеціально не надає телерадіостанціям правдиву інформацію про погодні умови, щоб не хвилювати людей. Дехто відразу заперечив, сказавши, що спостерігати за метеорологічними умовами - це не на дорогу дивитися і у вчених до цього дуже серйозний науковий підхід, тому люди, що займаються наукою, брехати не можуть. Маоцзи теж включився в суперечку. Хлопець, з яким сперечався Маоцзи, заявив, що, можливо, справа зовсім не в температурі, а проблема криється в низькій якості термометрів. Маоцзи обурився до глибини душі, адже він сам робив закупівлю товарів, усі термометри були вищої якості.

У цей час пан Сюй теж став центральною фігурою розмови. Крім бабусі Ван поруч з ним сидів ще один старий з голеною наголо головою. Пан Сюй сіяв від радості. Він розповідав про те, як один раз голова Мао, після того, як доїв доупі, пішов на кухню, пожав кухареві руку, потім поплескав його по плечу і сказав: "У вашого доупі відмінний смак!". Старі раділи, немов діти. Бабуся Ван попросила: "А розкажіть про те, як кореець їв сицзимей¹⁰". І пан Сюй, у який раз, прийнявся розповідати історію про те, як один раз корейський вождь Кім Ір Сен¹¹ приїхав в Ухань. Тут його нагодували паровими пиріжками з бульйоном - стравою за назвою сицзимей. Після цього він поїхав у Пекін. Через пару тижнів Кім Ір Сен повертався в Корею. Перед тим, як сісти в потяг, він звернувся до начальника, який його проводжав: "Є одне маленьке питання, що я ніяк не можу зрозуміти. Та страва в Ухані, я ніяк не зрозумію, як суп потрапляє в пиріжок?" Старі веселилися, пили чай і були задоволені.

Ван Чуши сказав: "Скільки я океанів і морів не бачив, у яких тільки містах і країнах не бував, а таких смачних ютя¹², як у нас в Ухані, ніколи не їв." І не кажіть, от, наприклад, у Шанхаї, європеїзоване місто, їдять рідку рисову кашу - у сутності ж це недоїдені залишки рису, вони їх заливають водою, варять другий раз, а потім їдять! Ось тобі і Шанхай! А в Пекіні, у нашій столиці - їдять смажену локшину. Локшину смажать! А в Гуанчжоу їдять мишей і всяких черв'яків. Як їх не нудить таку гидоту їсти! Ні, ніяке місто не може зрівнятися з Уханем. І не порахувати, скільки в нас усього смачного...". Бабуся Ван відразу почала перелічувати: "Апетитний доупі, пельмені, локшина з рисового борошна, суміш з напівжирного бобового сиру, яловичина, смажена з бобами, і ці маленькі галушки з рисового борошна в їдальнях народного харчування, а ще галушки з начинкою з кунжуту, і ароматні сливи, тушковані в густій олії, солодка народна горілка Тайчжи, святкова страва з яловичини з рисовою локшиною...". Бабуся Ван говорила без угаву, намагаючись нічого не упустити, і від хвилювання в неї вибігла слина. Вона засоромилася і відразу прикрила рот рукою.

- От так знеславилася - сказала бабуся - Від таких розмов про їжу аж слинка потекла!

- Так що тут соромитися, - сказав Ван Чуши, - я теж люблю поїсти. Мені більше всього подобаються кукурудзяні пампушки і коржі з роздрібненого рису, пельмені із сиром, коржі з зерен латаття, смажені в олії, а ще клейкий рис з куркою - смакота!

- У всьому Китаї, у цілому світі жодне місто не зрівняється з Уханем - сказав пан Сюй - і це не хвастощі, а чиста правда!

- Так, так! - з гордістю підтвердили старі.

Поступово на місто опускалася ніч. Автобуси вже не так сильно шуміли, як удень. Тепер вони ходили рідше і лише наполовину були заповнені пасажирами. Все чіткіше

чувся стукіт мацяня. Люди, що лежали на бамбукових ліжках, постійно переверталися з боку на бік, не в силах заснути від жару. Золоті прикраси на жіночих зап'ястях, шиях і вухах поблискували у світлі вуличного ліхтаря. Можна було помітити, як бамбук, з якого зроблені ліжка, просочуючись людським потом, набував червонуватого кольору.

У цей час Яньхуа поверталася додому. Вони з Ханьчжень по дорозі зустріли двох однокласниць. Усі четверо були модно одягнені, яскраво нафарбовані і носили сучасні чубчики, що прикривають чоло. Вони йшли по дорозі котячою ходою, немов моделі по подіуму, і привертати загальну увагу. Вони сьогодні не ходили ні на танці, ні в кіно, а просто прогулювалися. Пройшлися від вулиці Цзянхань до моста Людуцзяо, а потім назад. Їли морозиво і напівжирний бобовий сир. Один раз одна пригощала, другий раз - інша. Дівчини розмовляли про зірок кіно й естради, обговорювали ціни і фасони золотих прикрас, теревенили про своїх хлопців, журилися, що розбійники убили Цзюаньлань і Лянлань, і зітхали з цього приводу.

- А якби ви зустріли розбійників, як би ви поводитися? - запитала Ханьчжень.

- Я б грабіжника не злякалася, - сказала Яньхуа, - я б його послала самого гроші заробляти. Мені мої гроші не легко даються, я цілодобово працюю. Крім того, чим більше боїшся розбійника, тим більше імовірності, що він тебе уб'є.

- Говорять, що якщо будеш боятися, то тебе точно уб'ють, - погодилися дівчата.

Так вони йшли, теревенили і, зрештою, розсталися. Яньхуа купила дещо з закусок і пішла додому. Пан Сюй відпочивав на шезлонгу.

- Тату, де Маоцзи? - запитала Яньхуа.

- Десь попереду, - відповів Сюй.

Яньхуа встала на носочки і подивилася вперед, вона оглянула ліжко за ліжком, але так і не побачила Маоцзи.

Узагалі ж Маоцзи в цей час знаходився в її полі зору, він лежав на ліжку Си, а його ліжко було не схоже на всі інші - у нього були дуже низькі ніжки, і тому його практично не були видно.

Си був холостяком середнього віку. Люди говорили, що він письменник, хоча сам Си з цього приводу не давав визначеної відповіді. Си - це його дитяче ім'я¹³. Багатьом Си був не по душі, але Маоцзи він подобався, тому що з ним можна було говорити про усяку всячину.

- Послухай, Си, - сказав Маоцзи, - я можу тобі надати життєвий матеріал для творчості.

- Ну, давай, - відповів Си.

- Сьогодні вибухнув термометр із нашого магазину. Ну, як? Зможеш про це що-небудь написати?

- Подивимося.

- Си, ти, коли пишеш свої твори, який псевдонім використовуєш?

Замість відповіді Си заспівав: "Не запитуйте мене, відкіля я прибув, моя батьківщина далеко звідси, не запитуйте, навіщо я мандрую, мандрую по далеких місцях...". Потім він закинув голову і, загадково подивившись на небо, запитав:

- Маоцзи - це твоє справжнє ім'я?

- Моє ім'я Чжен Чжихен, - відповів Маоцзи.

- Ні, - заперечив Си, - твоє ім'я те, як називають тебе люди.

- Звичайно, - погодився Маоцзи.

Потім Си почав розповідати Маоцзи про свої помисли, і коли він розповів лише

половину того, що хотів, Мао Цзи заснув. Але Си, перейшовши на шепіт, усе-таки розповів усе до кінця.

Яньхуа прийняла душ, одягла майку і шорти, вийшла на вулицю і тихенько покликала Маоцзи. Си почув її, але не відповів, він вважав, що у чоловіків повинно бути більше волі. Уже була перша година ночі. Яньхуа повернулася на своє ліжко і зібралася спати.

- Маоцзи такий гарний хлопець! - сказала їй на вухо бабуся Ван.

- Я знаю, - відповіла Яньхуа.

- Чоловіки бояться зробити помилку, а жінки бояться знайти недоліки у чоловіка..., - продовжувала бабуся

- Я знаю, знаю, - перебила її Яньхуа.

- Бабуся Ван глибоко зітхнула і більше нічого не стала говорити.

Яньхуа лежала в напівдрімоті, то засипаючи, то просипаючись через жару. А о пів на четверту вже треба було йти на роботу.

О 4-й годині Яньхуа вже сиділа за кермом свого автобуса. Контролером як завжди була Сяоне. Коли автобус проїжджав по вулиці Цзянхань, вони знайшли Маоцзи. Він спав на ліжку Си, безцеремонно розвалившись на ній у виді ієрогліфа "大".

- От пройдисвіт! Знайшов де спати! - обурилася Яньхуа. Вона терпіти не могла Си.

- Дивись, як Маоцзи розвалився, - сказала Сяоне.

- Босьяк! - продовжувала злитися Яньхуа.

- На усю вулицю "намет розкинув"¹⁴. А мені що тепер очі виколоти?

- Сучий син, - вилаялася Яньхуа.

- Ти б краще за нього заміж вийшла. Щоб не знеславитися¹⁵, - сказала Сяоне і розреготалася від душі.

- Не шуми. Усе місто ще спить, - сказала їй Яньхуа.

Сяоне прикрила рот, але ніяк не могла перестати сміятися.

Яньхуа обережно вела свій автобус, потихеньку їхала по коридорі з ліжок. Вона всіляко намагалася не давити на газ, щоб її автобус рухався по дорозі також безшумно, як люди.

Примітки перекладача:

1. Ухань (武汉) - місто в східній частині Китаю, при впадінні р. Ханьшуй у Янцзи, адміністративний центр Пров. Хубей

2. У 1900 році Німеччина, Японія, Росія, Англія, Америка, Франція, Австрія й Італія об'єдналися і вторглися у Китай.

3. Доупі (豆皮) скорочено від доуфупі (豆腐皮) - плівка із соєвого (бобового) молока.

4. Мао Цзедун (毛泽东)(1893-1976), голова ЦК КП Китаю (КПК) з 1943р. Один із засновників КПК. У 1954-59р.м. голова Китайської Народної Республіки (КНР).

5. Гостробрюшка (鲮鱼)- прісноводна риба сімейства коропових. У Китаї поширена на південь до Гонконгу, а також на острові Тайвань.

6. Люфа(丝瓜) - рід однолітніх трав сімейства гарбузових. 5-8 видів, у тропіках і субтропіках. Молоді зав'язі їстівні.

7. Цзян Цземін (1926), у керівництві КПК із 1987, генеральний секретар ЦК КП Китаю з 1989, голова Військової ради ЦК КПК із листопаду 1989. З 1990 голова

Центральної військової ради КНР. Голова КНР із 1993.

8. Мацзян (麻将)- китайська гра в кості. За одною з теорій у мацзян грали ще на ковчегу Ноя під час всесвітнього потопу. Під час шторму переважав Східний вітер, тому відповідне місце вважається головним під час гри в мацзян . Тобто , відповідно до цієї теорії, мацзян з'явився близько 2350 року до нашої ери. Є також версія, відповідно до якої гру мацзян створив древній китайський філософ Конфуцій. Подорожуючи по Китаю і проповідуючи своє вчення, він і поширив гру мацзян по китайських провінціях.

9. Сучий син, дослівно - вигодуваний повією (婊子养的), одне з найпоширеніших нецензурних зворотів, уживаних жителями Уханя.

10. Сицзімей - парові пиріжки з бульйоном. Дослівно сицзімей (四季美) переводиться як "чотири пори року прекрасні".

11. Кім Ір Сен (金日成) (1912-94), генеральний секретар ЦК Трудової партії Кореї (ТПК) з 1966 (у 1949-66 голова ЦК ТПК), президент КНДР із 1972.

12. Ютяо (油条) - печиво з однієї товстої смужки тіста, зажареного в олії.

13. В даний час більшість китайців мають одне офіційне ім'я, але майже кожна людина носить ще і неофіційне ім'я, що називають дитячим або домашнім. Зі стародавності дитяче ім'я вважалось своєрідним оберегом від злих духів і нещастя.

14. Вислів "розкинути намет"(搭帐篷) у даному випадку має значення "розвалитися в непристойній позі".

15. Тут під словом "знеславитися"(丢人) мається на увазі "завагітніти до весілля".

З китайської переклала Котельнікова Надія

Перекладено за текстом: 池莉. 冷也好热也好活着就好
<http://www.shuku.net:8080/novels/chili/huojihao.html>